

Universiteit Leiden

OER MA 2025-2026NL
Vastgesteld d.d. 2 juni 2025

ONDERWIJS- EN EXAMENREGELING

Geldig vanaf 1 september 2025.

Masteropleiding Educatie in de Mens en Maatschappijwetenschappen

Deze onderwijs- en examenregeling is gebaseerd op de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) en op de door de Universiteit Leiden vastgestelde universitaire richtlijnen, te weten:

- het kaderdocument Leidse Register Opleidingen;
- de universitaire jaarindeling;
- Regeling inschrijving, collegegeld en examengeld;
- Regeling toelating masteropleidingen.
- Protocol Surveillance op Afstand

De model-OER wordt in het Nederlands vastgesteld en daarna in het Engels vertaald. Indien er onverhoopt verschillen zijn tussen de beide versies, is de Nederlandse versie leidend.

Overeenkomstig artikel 7.14 WHW beoordeelt het ICLON-bestuur de onderwijs- en examenregeling regelmatig en weegt daarbij, ten behoeve van de bewaking en zo nodig bijstelling van de studielast, het tijdsbeslag dat daaruit voor de studenten voortvloeit. De opleidingscommissie heeft op grond van artikel 9.18 WHW tot taak de wijze van uitvoeren van de onderwijs- en examenregeling jaarlijks te beoordelen.

Inhoud

1. Algemene bepalingen
2. Beschrijving van de opleiding
3. Onderwijsprogramma
4. Tentamens en examens, vervolgopleiding
5. Toegang en toelating tot de opleiding
6. Studiebegeleiding en studieadvies
7. Evaluatie van het onderwijs
8. Slotbepalingen

Bijlagen

1. Inschrijfprotocol <https://inschrijfprotocol.universiteitleiden.nl/>
2. Studiegids <https://studiegids.leidenuniv.nl>
3. Schematisch programmaoverzicht 120 EC

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1.1 Toepasselijkheid van de regeling

Deze regeling is van toepassing op het onderwijs en de examens van de masteropleiding Educatie in de Mens- en Maatschappijwetenschappen, met de afstudeerrichting Religie en Levensbeschouwing, hierna te noemen de opleiding.

De opleiding is ingesteld overeenkomstig de Gemeenschappelijke Regeling, die is afgesloten tussen alle faculteiten van de Universiteit Leiden, en ondergebracht bij het Interfacultair Centrum voor Lerarenopleiding, Onderwijsontwikkeling en Nascholing (ICLON) van de Universiteit Leiden en wordt in Leiden verzorgd.

Artikel 1.2 Begripsbepalingen

In deze regeling wordt verstaan onder:

- a. digitale onderwijsleeromgeving een digitale omgeving waarin de student kan samenwerken, communiceren en leren, zoals Brightspace;
- b. beoordelaar, eerste/tweede de examinator die als eerste dan wel als tweede de scriptie/het eindwerkstuk/het afstudeerverslag, /eindwerk van een opleiding leest en beoordeelt. De eerste beoordelaar treedt tevens op als begeleider;
- c. ECTS: European Credit (Transfer System);
- d. examen: omvat de tentamens, verbonden aan de tot de opleiding of de propedeutische fase van de opleiding behorende onderwijseenheden, met inbegrip van een door de examencommissie zelf te verrichten onderzoek als bedoeld in artikel 7.10, tweede lid, van de wet;
- e. examencommissie: de examencommissie van de opleiding, ingesteld en benoemd door het faculteitsbestuur krachtens artikel 7.12a van de wet;
- f. examinator: degene die door de examencommissie is aangewezen ten behoeve van het afnemen van tentamens, krachtens artikel 7.12c van de wet;
- g. inschrijfprotocol het protocol met specifieke en bindende informatie over de inschrijving voor onderwijseenheden, tentamens en examens, vastgesteld door het College van bestuur., <https://inschrijfprotocol.universiteitleiden.nl/>. Het inschrijfprotocol maakt als bijlage onderdeel uit van deze regeling;
- h. judicium: nadere kwalificatie van de examencommissie over een afgelegd examen;

- i. Leids universitair register opleidingen: het onder verantwoordelijkheid van het College van Bestuur gehouden register van de door de Universiteit Leiden verzorgde opleidingen als bedoeld in artikel 7 van het Bestuurs- en beheersreglement;
- j. niveau: het niveau van een onderwijseenheid volgens de abstracte structuur zoals omschreven in het kaderdocument Leids universitair register opleidingen¹;
- k. nominale studieduur de studielast zoals vastgelegd in het Centraal Register Opleidingen in studie jaren;
- l. onderwijsbureau loket in de faculteit waar de student terecht kan voor informatie en inschrijving voor het onderwijs, voor ICLON is dit onderwijsadministratie
- m. onderwijseenheid: de vakken en praktische oefeningen van de opleiding als bedoeld in artikel 7.3 van de wet. De studielast van elke onderwijseenheid wordt uitgedrukt in gehele studiepunten. Aan elke onderwijseenheid is een tentamen verbonden;
- n. onderwijstaal: de taal van een opleiding waarin colleges en werkgroepen worden gegeven en tentamens en examens worden afgenomen;
- o. opleiding: de opleiding waarop de OER betrekking heeft: een samenhangend geheel van onderwijseenheden, gericht op de verwezenlijking van welomschreven doelstellingen op het gebied van kennis, inzicht en vaardigheden waarover degene die de opleiding voltooit, dient te beschikken. Aan elke opleiding is een examen verbonden;
- p. portfolio: een dossier van monitoring en beoordeling waarmee studenten (1) aannemelijk maken te beschikken over een niveau van academische vorming dat voldoende is voor het verwerven van het diploma, (2) inzicht geven in het persoonlijk proces van academische vorming gedurende de opleiding, en (3) begeleiding en studieloopbaanadvisering mogelijk maken;
- q. premaster mogelijkheid om tekortkomingen weg te nemen in verband met het niet voldoen aan de toelatingseisen als bedoeld in artikel 7.30 e van de wet;
- r. praktische oefening: een praktische oefening als (onderdeel van) een tentamen of examen als bedoeld in artikel 7.13, tweede lid, sub d van de wet, in één van de volgende vormen:

¹ [Het kaderdocument Leids universitair register opleidingen](#)

1. het maken van een scriptie/eindwerkstuk/afstudeerverslag, /eindwerk van een opleiding,
 2. het maken van een werkstuk of een proefontwerp,
 3. het uitvoeren van een onderzoekopdracht,
 4. het deelnemen aan veldwerk of een excursie,
 5. het doorlopen van een stage, of
 6. het deelnemen aan een andere onderwijsleeractiviteit die gericht is op het verwerven van bepaalde vaardigheden;
- s. student: degene die is ingeschreven aan de Universiteit Leiden voor het volgen van het onderwijs en/of het afleggen van de tentamens en de examens van de opleiding;
- t. Studiegids: de digitale studiegids bevattende specifieke en bindende informatie over de opleiding, <https://studiegids.universiteit leiden.nl/>. De Studiegids maakt als bijlage onderdeel uit van deze regeling;
- u. studiepunt: de eenheid uitgedrukt in EC waarmee volgens de wet de studielast van een onderwijseenheid wordt uitgedrukt; volgens het ECTS is één studiepunt gelijk aan 28 uren studie;
- v. tentamen: een onderzoek naar de kennis, het inzicht en de vaardigheden van de student met betrekking tot een bepaalde onderwijseenheid, alsmede de beoordeling van de uitkomsten van dat onderzoek (overeenkomstig artikel 7.10 van de wet). Het onderzoek kan zowel schriftelijk, mondeling als digitaal, of een combinatie hiervan, plaatsvinden. Een tentamen kan uit meerdere (deel)tentamens bestaan. Uitsluitend aan een tentamen zijn studiepunten verbonden. Het onderzoek wordt uitgevoerd conform de door de examencommissie bepaalde werkwijze voor de kwaliteitsborging van tentamens en examens;
- w. toelatingscommissie: de commissie, ingesteld door het faculteitsbestuur, die tot taak heeft te beoordelen, met toepassing van de toelatingseisen krachtens artikel 7.30b, eerste, tweede en derde lid van de wet en de universitaire regeling toelating masteropleidingen, welke verzoekers tot deze masteropleiding kunnen worden toegelaten;
- x. werkdag: maandag tot en met vrijdag, met uitzondering van de erkende feestdagen en de door het College van Bestuur aangewezen verplichte sluitingsdagen;
- y. de wet: de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW).

De overige begrippen hebben de betekenis die de wet daaraan toekent.

Artikel 1.3 **Gedragscodes**

1.3.1 De gedragscode Omgangsvormen² is van toepassing; deze is bedoeld om een kader te scheppen voor een goed, veilig en stimulerend werk- en studieklimaat binnen de Universiteit Leiden, waarbij docenten en studenten op respectvolle wijze met elkaar omgaan en waarbij wederzijdse acceptatie en wederzijds vertrouwen belangrijke waarden zijn.

1.3.2 De Gedragscode onderwijs op afstand is van toepassing³; deze geeft richtlijnen voor het lesgeven en leren via digitale omgevingen, remote omgevingen of elke vorm van onderwijs die voornamelijk afhankelijk is van IT-services.

1.3.3. Tevens is de Regeling ICT en internetgebruik⁴ van toepassing. De regeling regelt het verantwoord gebruik van de ICT-voorzieningen en internet en de wijze waarop controle op het gebruik plaatsvindt. De regeling beschrijft ook welk gedrag niet wordt getolereerd en welke consequenties daaraan verbonden zijn.

1.3.4. Voor de studenten van de lerarenopleiding is voorts het Iudicium Abeundi⁵ van toepassing.

² [De gedragscode omgangsvormen](#)

³ [Gedragscode onderwijs op afstand](#)

⁴ [Regeling ICT en internetgebruik](#)

⁵ [Regeling Iudicium Abeundi](#)

Hoofdstuk 2 Beschrijving van de opleiding

Artikel 2.1 Doel van de opleiding

Met de opleiding wordt het volgende beoogd:

1. verbreding en verdieping van gespecialiseerde kennis en vaardigheden in een discipline binnen de Mens- en Maatschappijwetenschappen;
2. verwerving van geavanceerde kennis en vaardigheden van de onderwijskunde, pedagogiek en vakdidactiek ter voorbereiding op een loopbaan binnen het onderwijs;
3. op systematische wijze kennis en onderzoeksvaardigheden uit de betreffende discipline, en in het bijzonder uit de disciplinaire vakken op masterniveau, leren te didactiseren in lessen en lesmaterialen.

De opleiding Educatie in de Mens- en Maatschappijwetenschappen leidt op tot eerstegraads docent.

Artikel 2.2 Afstudeerrichtingen

Educatie in de Mens- en Maatschappijwetenschappen kent de afstudeerrichting:

Religie en Levensbeschouwing

Artikel 2.3 Eindkwalificaties

Afgestudeerden van de opleiding hebben de onderstaande eindkwalificaties bereikt, gerangschikt volgens de Dublin-descriptoren en in overeenstemming met de bekwaamheidseisen die zijn vastgelegd in de Wet Voortgezet Onderwijs 2020 (Hoofdstuk 7) en het Besluit Bekwaamheidseisen Onderwijspersoneel. De wettelijke bekwaamheidseisen van leraren zijn ingedeeld in drie voor het leraarschap specifieke clusters van bekwaamheden: vakinhoudelijke bekwaamheid, vakdidactische bekwaamheid en pedagogische bekwaamheid. Daarnaast wordt aangegeven dat leraren met de kennis en kunde ten aanzien van de deze drie clusters van bekwaamheden hun werk als leraar op een professionele ontwikkelingsgerichte, doelmatige en verantwoorde wijze kunnen verrichten. Dat doen zij niet alleen zelfstandig, maar ook als lid van de professionele onderwijsgemeenschap die zij samen met collega's vormen.

EINDKWALIFICATIES		
Dublinkdescriptor	Eindkwalificatie	Docentrol
I. Kennis en inzicht	i. studenten zijn vertrouwd met een aantal belangrijke theorieën en methoden binnen de religiewetenschap, hieronder cognitieve, literaire, historische, en sociaalwetenschappelijke theorieën en methoden, en kunnen positie innemen in discussies over de identiteit en koers van de religiewetenschap als academische discipline;	Vakinhoudelijke expert
	ii. studenten hebben kennis van de migratie en transformatie van religieuze tradities in de moderne, geglobaliseerde wereld en inzicht in de maatschappelijke spanningen en politieke debatten over religieuze diversiteit en burgerschap in Nederland en wereldwijd;	Vakinhoudelijke expert
	iii. studenten hebben zich verdiept en gespecialiseerd in een aantal zelfgekozen, religiewetenschappelijke onderwerpen;	Vakinhoudelijke expert
	iv. studenten beschikken over voldoende kennis om de aan de beroepsrollen gerelateerde taken te kunnen verrichten. Voor de docentrol vakdidactisch onderzoeker geldt bovendien dat studenten voldoende kennis en vaardigheden hebben om op grond van hun wetenschappelijke achtergrond een bijdrage te leveren aan de systematische verdieping van verschillende aspecten van de verschillende rollen van de docent in de school;	Regisseur, pedagoog, vakdidacticus en vakdidactisch onderzoeker
	v. studenten hebben diepgaande kennis van de geschiedenis en hedendaagse inrichting van het onderwijs over religie, levensbeschouwing en burgerschapsvorming, in Nederland en in enkele buurlanden:	Vakdidactisch onderzoeker
II. Toepassen kennis en inzicht	i. studenten zijn in staat religiewetenschappelijke theorieën te operationaliseren als analyseinstrumenten en kunnen een geavanceerde reeks aan methoden toepassen op de analyse van religieuze teksten, religieuze praktijken, religieuze tradities, en religieuze velden;	Vakinhoudelijke expert en vakdidactisch onderzoeker
	ii. studenten kunnen deze analyseinstrumenten zelfstandig toepassen op nieuw bronnenmateriaal (historisch en hedendaags) binnen het kader van eigen onderzoeksprojecten;	Vakinhoudelijke expert
	iii. studenten kunnen, op onderwijskundig, pedagogisch en (vak)didactisch gebied, op een adequaat niveau kennis en inzichten toepassen bij het vervullen van de taken als docent. Bij de rollen regisseur, vakdidacticus, pedagoog, lid van de schoolorganisatie en vakdidactisch onderzoeker gaat het erom dat studenten in staat zijn op voldoende niveau te functioneren (dwz. startbekwaam zijn). Dat betekent ook dat zij in staat zijn relevante kennis en inzichten toe te passen bij het vervullen van de taken van de leraar VHO. Bij de rol van professional gaat het er in de eerste plaats om dat studenten in staat en bereid zijn hun	Alle rollen

Masteropleiding Educatie in de Mens en Maatschappijwetenschappen 2025-2026

	opvattingen over het leraarschap en hun bekwaamheid als leraar te onderzoeken, te expliciteren en voortdurend te ontwikkelen;	
	iv. studenten kunnen reflecteren op de relevantie voor het schoolvak van religiewetenschappelijke kennis en methoden en van maatschappelijke debatten rondom religie, levensbeschouwing en burgerschap;	Vakdidactisch onderzoeker en vakdidacticus
	v. studenten kunnen religiewetenschappelijke kennis en vaardigheden vertalen naar vakdidactisch verantwoord handelen en naar vakdidactisch onderbouwde lesontwerpen;	Vakinhoudelijke expert, vakdidactisch onderzoeker en vakdidacticus
III. Oordeelsvermogen	i. studenten kunnen verschillende kennisbronnen met elkaar integreren, de betrouwbaarheid van primaire bronnen evalueren, en suggesties formuleren voor verder onderzoek en voor het oplossen van educatieve, onderzoeks- en maatschappelijke problemen;	Vakinhoudelijke expert, vakdidactisch onderzoeker en professional
	ii. studenten kunnen zelfstandig beslissingen nemen, op basis van (wetenschappelijke) informatie op onderwijskundig, pedagogisch en (vak)didactisch gebied, bij de vervulling van hun taken als docent en zijn daarop aanspreekbaar (docent als professional). Studenten nemen beslissingen op basis van de informatie die zij op dat moment ter beschikking hebben. Dat impliceert dat zij bij het nemen van die beslissingen niet alleen uitgaan van de doelen die zij als professional en persoon willen bereiken, maar ook dat zij rekening houden met de eisen die de context waarin zij functioneren aan hun stelt en met de (wetenschappelijke) informatie die van belang is bij het nemen van die beslissingen;	Alle rollen
	iii. studenten zijn in staat op basis van hun religiewetenschappelijke en (vak)didactische expertise onderwijsmateriaal (zowel eigen materiaal, materiaal van collega's en lesmethoden op de Nederlandse markt) kritisch te analyseren en op inhoudelijk en didactisch niveau er een oordeel over te vellen;	Vakinhoudelijke expert, vakdidactisch onderzoeker, vakdidacticus en professional
IV. Communicatie	i. studenten kunnen de methodiek en conclusies van hun onderzoek communiceren, mondeling en schriftelijk, naar een academisch en niet-academisch publiek;	Vakinhoudelijke expert en professional

	ii. studenten kunnen verantwoordelijkheid nemen voor de wijze waarop hun taken als docent worden vervuld. Dat betekent ook dat de docent daarop aanspreekbaar is door leerlingen, collega's, ouders/verzorgers, specialisten en leken, binnen en buiten de school en met hen kan samenwerken en met hen het gesprek aangaat. Voor de docent lid van de schoolorganisatie geldt dat de studenten voldoende kennis en vaardigheid hebben om goed samen te werken met mensen en instellingen die betrokken zijn bij de zorg voor de leerlingen en bij zijn school;	Alle rollen, met name docent als lid van de schoolorganisatie
V. Leervaardigheden en professionele ontwikkeling	i. studenten kunnen met slechts minimale begeleiding een onderzoeksprobleem identificeren en een onderzoeksplan optellen en uitvoeren;	Vakinhoudelijke expert
	ii. studenten onderschrijven hun identiteit als docent Religie en Levensbeschouwing en hun verantwoordelijkheid voor de eigen professionele ontwikkeling. Zij onderzoeken, expliciteren en ontwikkelen hun opvattingen over het leraarschap en hun bekwaamheid als leraar;	Professional
	iii. studenten hebben een identiteit als religiewetenschapper ontwikkeld en brengen deze identiteit in spel binnen hun beroepscontext (bijvoorbeeld in didactische ontwerpen, valoriserende producten en in een vraag naar religiewetenschappelijke nascholingsactiviteiten).	Professional

Artikel 2.4 **Inrichting van de opleiding**

De opleiding wordt voltijds en deeltijds verzorgd.
De nominale studieduur van de voltijdopleiding is 2 jaar.
Zowel de voltijds als deeltijdse opleiding wordt overdag verzorgd.
De nominale studieduur van de deeltijdopleiding wordt als maatwerktraject vastgesteld.

Artikel 2.5 **Studielast**

De opleiding heeft een studielast van 120 studiepunten.

Artikel 2.6 **Aanvang van de opleiding; uniforme jaarindeling**

Startdagen ter voorbereiding op de praktijkstage en het lesgeven maken onderdeel uit van de opleiding. De student kan deze startdagen naar keuze volgen in juni of augustus voorafgaande aan het studiejaar. Het academische studiejaar start op 1 september van ieder jaar. Het cursorisch onderwijs van de opleiding is ingericht volgens de universitaire semesterindeling en omvat 42 onderwijsweken.

Artikel 2.7 **Examens van de opleiding**

Aan de opleiding is een masterexamen verbonden.

Artikel 2.8 **Onderwijstaal**

2.8.1 Met inachtneming van de Gedragscode voertaal⁶ is de onderwijstaal binnen het educatieve deel van de opleiding Nederlands en is de taal waarin de tentamens en examens worden afgenomen Nederlands. De onderwijstalen binnen het vakinhoudelijke deel van de opleiding zijn Engels en Nederlands. De student wordt geacht de gebruikte onderwijstaal/talen binnen het vakinhoudelijke deel van de opleiding voldoende te beheersen conform de eisen geformuleerd in artikel 5.2.3.

2.8.2 In afwijking van artikel 2.8.1 kan de Examencommissie, in overeenstemming met de Richtlijn taalbeleid⁷, in individuele gevallen toestaan dat de scriptie wordt geschreven in een andere taal.

Artikel 2.9 **Kwaliteit**

De opleiding is geaccrediteerd door de NVAO⁸ en voldoet aan de kwaliteitseisen die op nationaal en internationaal niveau aan opleidingen worden gesteld. Ook voldoet de opleiding aan de kwaliteitsstandaarden voor het onderwijs die zijn vastgelegd in het kaderdocument Leids universitair register opleidingen.

⁶ [Gedragscode voertaal, artikel 4](#)

⁷ [Richtlijn taalbeleid](#)

⁸ De Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie

Hoofdstuk 3 **Onderwijsprogramma**

Artikel 3.0 **Uitzonderingen vanwege overmachtssituaties**

3.0.1 Indien deelname aan onderwijsseenheden of de verzorging daarvan, zoals in deze regeling of in de Studiegids is vastgelegd, niet mogelijk is vanwege een crisis of andere overmachtssituaties, zullen wijzigingen hierin tijdig bekend worden gemaakt door het daartoe bevoegde orgaan. De bekendmaking gebeurt in ieder geval op Brightspace dan wel wordt op Brightspace vermeld via welk ander medium hierover wordt gecommuniceerd. Onder een crisis wordt verstaan een crisis als omschreven in artikel 1 van de Regeling Coördinatie Crisisbeheersing Universiteit Leiden.

Artikel 3.1 **Verplichte onderwijsseenheden**

3.1.1 De opleiding omvat verplichte onderwijsseenheden met een totale studielast van 120 studiepunten. Onderdeel van de verplichte onderwijsseenheden vormen de vooraf vastgestelde onderwijsseenheden waaruit de student verplicht een keuze moet maken.

3.1.2 In de Studiegids wordt de feitelijke vormgeving nader omschreven, te weten de studielast, het niveau⁹, de inhoud, de tentaminering en de onderwijsvorm van de onderwijsseenheden van het onderwijsprogramma.

Artikel 3.2 **Keuzevrijheid**

[Niet van toepassing]

Artikel 3.3 **Praktische oefeningen**

3.3.1 Bij elk van de in de Studiegids vermelde onderwijsseenheden is aangegeven welke praktische oefeningen zij omvatten, welke de aard en de omvang is van de werkzaamheden van de student, alsmede of deelname aan die praktische oefeningen verplicht is met het oog op de toelating tot het afleggen van (andere onderdelen) van het tentamen, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie vrijstelling van die verplichting te verlenen, al dan niet onder oplegging van vervangende eisen.

3.3.2 In de Studiegids staan omvang en studielast van het eindwerkstuk/de scriptie/het afstudeerverslag, eindwerk van een opleiding beschreven. Daarbij zijn de normen vermeld waaraan het eindwerkstuk/de scriptie/het afstudeerverslag, eindwerk van een opleiding moet voldoen.

Artikel 3.4 **Deelname aan onderwijs en tentamens**

3.4.1 **Deelname aan onderwijsseenheden**

3.4.1.1 De student dient zich in te schrijven voor de onderwijsseenheid volgens het geldende inschrijfprotocol¹⁰. Inschrijven kan tot uiterlijk vijf kalenderdagen voor aanvang, zoals is bepaald in de Studiegids, van de onderwijsseenheid. Voor sommige onderwijsseenheden geldt de termijn zoals is

⁹ Conform de 'abstracte' structuur als omschreven in het Kaderdocument Leids universitair register opleidingen.

¹⁰ [Inschrijven voor vakken en tentamens - Universiteit Leiden](#)

bepaald in de beschrijving van de onderwijseenheid in de Studiegids en in artikel 3.4.1.2. Voor de inschrijving voor het tentamen geldt een afwijkende termijn zoals is bepaald in artikel 3.4.2.

3.4.1.2 In geval van een onderwijseenheid met een beperkt aantal deelnemers, vindt deelname plaats in volgorde van inschrijving. Voor de bij de opleiding ingeschreven studenten is, bij tijdige inschrijving, plaatsing gegarandeerd bij de onderwijseenheden die behoren tot het verplichte curriculum van de opleiding.

3.4.1.3 In afwijking van artikel 3.4.1.1 geldt voor bepaalde onderwijseenheden met goedkeuring van het faculteitsbestuur een andere inschrijftermijn (veertien of achtentwintig kalenderdagen). De desbetreffende onderwijseenheid en de bijbehorende inschrijftermijn staan in de Studiegids.

3.4.1.4 De student die zich niet tijdig heeft ingeschreven kan zich melden bij het onderwijsbureau van de faculteit waarvan de opleiding onderdeel uitmaakt. In het geldende inschrijfprotocol staan de opgesomde omstandigheden op grond waarvan de student in afwijking van artikel 3.4.1.1 kan worden ingeschreven.

3.4.2 Deelname aan tentamens

3.4.2.1 Voor deelname aan het tentamen of deeltentamen is vereist dat de student zich inschrijft tot uiterlijk tien kalenderdagen voor aanvang van het tentamen of het deeltentamen.

3.4.2.2 Voor deelname aan de tweede tentamengelegenheid van dezelfde onderwijseenheid in het lopende studiejaar is vereist dat de student zich inschrijft tot uiterlijk vijf kalenderdagen voor de aanvang van het tentamen of het deeltentamen. Deze termijn geldt ook voor de situatie als bedoeld in artikel 4.6.2.

3.4.2.3 De student die zich niet tijdig heeft ingeschreven voor het tentamen volgens het geldende inschrijfprotocol kan zich melden bij het onderwijsbureau van de faculteit waarvan de opleiding onderdeel uitmaakt. In het geldende inschrijfprotocol staan de opgesomde omstandigheden op grond waarvan de student in afwijking van de artikelen 3.4.2.1 en 3.4.2.2 kan worden ingeschreven.

Artikel 3.5 Verspreiding studiematerialen

3.5.1 Het is de student niet toegestaan foto's, audio- of video-opnames van colleges en onderwijs gerelateerde gesprekken te maken (waaronder de nabesprekingen van tentamens (met inbegrip van tentamenopgaven en antwoordmodellen) en begeleidingsgesprekken met supervisor en/of werkplekbegeleider), zonder uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de desbetreffende docent. Indien toestemming wordt verleend, is de student slechts gerechtigd de opname voor eigen gebruik te benutten; verspreiding of publicatie van de opname op welke wijze dan ook is niet toegestaan. De student heeft geen zelfstandige zeggenschap over deze materialen, tenzij de universiteit deze expliciet aan de student heeft toegekend.

3.5.2 Het is studenten niet toegestaan op welke wijze dan ook studiematerialen te verspreiden of te publiceren. De student is slechts gerechtigd de materialen voor eigen gebruik te benutten.

3.5.3 Het is de student niet toegestaan inbreuk te maken op de intellectuele eigendomsrechten van de universiteit, van derden of van degene met wie licentie afspraken zijn gemaakt.

Hoofdstuk 4 Tentamens en examens, vervolgopleiding

Artikel 4.0 Uitzonderingen vanwege overmachtssituaties

4.0.1 Indien, vanwege een crisis of andere overmachtsomstandigheden, het niet mogelijk is tentamens en examens aan te bieden in de vorm of op het moment, zoals in deze regeling of in de Studiegids is vastgelegd, zullen wijzigingen hierin tijdig bekend worden gemaakt door het daartoe bevoegde orgaan. De bekendmaking gebeurt in ieder geval op Brightspace dan wel wordt op Brightspace vermeld via welk ander medium hierover wordt gecommuniceerd. Onder een crisis wordt verstaan een crisis als omschreven in artikel 1 van de Regeling Coördinatie Crisisbeheersing Universiteit Leiden.

Artikel 4.1 Tentamengelegenheid

4.1.1 Tweemaal per studiejaar wordt de gelegenheid geboden tot het afleggen van het tentamen verbonden aan elk van de onderwijseenheden die in dat jaar worden aangeboden. Voor praktische oefeningen bepaalt de examencommissie de wijze van herkansing.

4.1.2 Het opleidingsbestuur draagt zorg voor de praktische organisatie van de tentamens en examens en ziet erop toe, zo nodig door surveillance, dat de tentamens en examens in goede orde verlopen. Indien gebruik wordt gemaakt van surveillance op afstand gebeurt dit volgens het Protocol Surveillance op Afstand.

4.1.3 Indien een onderwijseenheid een praktische oefening omvat, dan staat deelname aan een tentamen als bedoeld in 4.1.1 uitsluitend open voor degene die met goed gevolg aan de praktische oefening heeft deelgenomen, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie om anders te besluiten.

4.1.4 *[niet van toepassing]*

4.1.5 In overeenstemming met artikel 7.13, tweede lid sub h van de wet zijn in de Studiegids de tentamendata opgenomen.

4.1.6 In bijzondere gevallen kan de examencommissie een student op diens verzoek in afwijking van artikel 4.1.1, een extra tentamengelegenheid toestaan.

4.1.7 Gedurende een masteropleiding heeft een student eenmaal de gelegenheid een tentamen dat met goed gevolg is afgelegd, opnieuw af te leggen. De examencommissie kan hiervan, in uitzonderlijke, individuele gevallen op verzoek van de student, afwijken. Een tentamen dat met goed gevolg is afgelegd kan alleen opnieuw worden afgelegd in hetzelfde studiejaar waarin dit resultaat is behaald. Bij deze eenmalige herkansing geldt het hoogst behaalde resultaat.

Het in de eerste volzin bedoelde tentamen kan uit meerdere deeltentamens bestaan. Inschrijving hiervoor verloopt overeenkomstig het bepaalde in de artikelen 3.4.1.1 en 3.4.2.2.

4.1.8 Van de mogelijkheid in artikel 4.1.8 tot het opnieuw afleggen is uitgesloten:

- een mondeling tentamen;
- een praktische oefening
- een met goed gevolg afgelegd tentamen bij een andere instelling dan de Universiteit Leiden.

4.1.9 Wanneer een onderwijseenheid deel uitmaakt van meerdere opleidingen heeft de student eenmaal de gelegenheid het betreffende voldoende resultaat voor het bij die onderwijseenheid behorende tentamen opnieuw af te leggen.

Artikel 4.2 **Verplichte volgorde**

4.2.1 De verplichte volgorde van tentamens is vermeld in de Studiegids. Aan tentamens waarvoor een verplichte volgorde geldt, kan pas worden deelgenomen indien de tentamens van een of meerdere andere onderwijseenheden met goed gevolg zijn afgelegd. Voor de volgende vakken geldt een verplichte volgorde:

- Praktijk 2 (Schoolstage bovenbouw) is alleen toegankelijk voor studenten die Praktijk 1 (Schoolstage onderbouw) hebben afgerond.
- Vakdidactische Verdieping en Keuzeruimte is alleen toegankelijk voor studenten die Vakdidactiek 1 en Praktijk 1 hebben afgerond.
- Reflectie op het schoolvak Levensbeschouwing en Religie is alleen toegankelijk voor studenten die Tools and Theories in the Study of Religion, Religie, levensbeschouwing en burgerschap in het onderwijs, Vakdidactiek 1 en 2 en Praktijk 1 hebben afgerond.
- Om het cijfer van Praktijk 1 respectievelijk Praktijk 2 te kunnen uitschrijven, moet Pedagogisch-didactisch handelen 1 respectievelijk Pedagogisch-didactisch handelen 2 zijn afgerond.
- Voor de beoordeling van de masterscriptie moet het scriptieseminar met voldaan zijn afgerond.

4.2.2 Voor de onderwijseenheden en de tentamens waarmee deze worden afgesloten die in een bepaalde volgorde moeten worden doorlopen, kan de examencommissie in bijzondere gevallen op schriftelijk en gemotiveerd verzoek van de student een andere volgorde bepalen.

Artikel 4.3 **Vorm van de tentamens**

4.3.1 In de Studiegids staat vermeld of het tentamen, dan wel de deeltentamen, van een onderwijseenheid schriftelijk, digitaal of mondeling of een combinatie hiervan dan wel op een andere wijze wordt afgelegd.

4.3.2 De gang van zaken bij tentaminering en de richtlijnen en aanwijzingen, zoals bedoeld in artikel 7.12b, eerste lid, onder b in de wet, om de uitslag van tentamens en examens te beoordelen en vast te stellen, staan beschreven in de 'Regels en Richtlijnen van de examencommissie'.

4.3.3 Aan studenten met een handicap of chronische ziekte wordt de gelegenheid geboden de tentamens op een zoveel mogelijk aan hun individuele handicap aangepaste wijze af te leggen. Deze aanpassingen mogen niet van invloed zijn op de kwaliteit of moeilijkheidsgraad van een tentamen. De examencommissie wint zo nodig, als bedoeld in het Protocol studeren met een functiebeperking¹¹, deskundig advies in alvorens te beslissen.

4.3.4 In bijzondere gevallen kan de examencommissie op verzoek van de student, binnen de kaders van de Onderwijs- en Examenregeling, toestaan dat een tentamen op een andere wijze wordt afgelegd dan in de Studiegids is vastgelegd.

¹¹ [Protocol studeren met een functiebeperking](#).

4.3.5 De tentaminering vindt plaats in de voor deze opleiding in de Onderwijs- en Examenregeling vastgelegde voerta(a)l(en). De examencommissie kan toestaan dat, op verzoek van de student, de tentaminering plaatsvindt in een andere taal.

Artikel 4.4 **Mondelinge tentamens**

4.4.1 Mondeling wordt niet meer dan één persoon tegelijk getentamineerd, tenzij de examencommissie anders heeft bepaald.

4.4.2 Het mondeling afnemen van een tentamen is openbaar, tenzij de examencommissie in een bijzonder geval anders heeft bepaald, dan wel de student daartegen bedenkingen heeft.

Artikel 4.5 **Regels en richtlijnen examencommissie**

4.5.1 Conform artikel 7.12b, derde lid, van de wet stelt de examencommissie regels vast over de uitvoering van haar taken en bevoegdheden en over de maatregelen die zij in geval van fraude kan nemen.

4.5.2 De examencommissie draagt er zorg voor dat het recht van de student om beroep in te stellen tegen beslissingen van de examencommissie of de examinatoren is gewaarborgd.

Artikel 4.6 **Oordeel**

4.6.1 De examinerator stelt zo snel mogelijk na het afnemen van een mondeling tentamen het oordeel vast. De student krijgt hierover een bericht uit het universitair studievoortgangssysteem.

4.6.2 Binnen vijftien werkdagen na de dag waarop het tentamen of het deeltentamen is afgenomen stelt de examinerator het oordeel over een schriftelijk of op andere wijze afgenomen tentamen of deeltentamen vast. De uitslag wordt binnen dezelfde vijftien werkdagen bekend gemaakt aan de student. Het eindoordeel wordt vastgelegd in het universitaire studievoortgangssysteem. De student krijgt hierover een bericht via het universitair studievoortgangssysteem. Het oordeel is vijf werkdagen voor de daaropvolgende gelegenheid van hetzelfde tentamen bekend. Bij overschrijding van deze termijn kan het desbetreffende tentamen worden verplaatst.

4.6.3 Wanneer niet aan de in 4.6.2 vermelde termijn van vijftien, respectievelijk vijf werkdagen kan worden voldaan, dan wordt de student hiervan op de hoogte gesteld via Blackboard dan wel Brightspace en een persoonlijke e-mail op het u-mailadres van de student voordat deze termijn verlopen is. In dit bericht is opgenomen op welke (uiterste) datum het oordeel bekend gemaakt wordt.

4.6.4 De uitslag van het tentamen wordt uitgedrukt in een geheel getal of een getal met maximaal één decimaal, tussen 1,0 tot 10,0, beide grenzen inbegrepen. De uitslag van het tentamen wordt niet uitgedrukt in een getal tussen 5,0 en 6,0.

4.6.5 Het tentamen is met goed gevolg afgelegd als de uitslag 6,0 of hoger is.

4.6.6 *[niet van toepassing]*

4.6.7 Op het schriftelijke of digitale bewijsstuk van de uitslag van een tentamen wordt de student gewezen op het inzagerecht bedoeld in artikel 4.8 en op de beroepsprocedure.

Artikel 4.7 **Geldigheidsduur tentamens**

4.7.1 De wetenschappelijk directeur van het ICLON kan de geldigheidsduur van met goed gevolg afgelegde tentamens beperken, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie die geldigheidsduur in een individueel geval te verlengen. De geldigheidsduur van een met goed gevolg afgelegd tentamen kan uitsluitend worden beperkt, indien de getentamineerde kennis of het getentamineerde inzicht aantoonbaar verouderd is, of indien de getentamineerde vaardigheden aantoonbaar verouderd zijn. Doordat zowel de doelgroep (leerlingen), de inrichting van het onderwijs (het voortgezet onderwijs), het gebruik van (digitale) leermiddelen als het curriculum van de lerarenopleiding aan veranderingen onderhevig zijn, wordt de geldigheid van een met goed gevolg afgelegd tentamen voor Praktijk 1 en 2 (Schoolstage) beperkt tot vijf jaar.

4.7.2 De examencommissie kan voor tentamens waarvoor de geldigheidsduur beperkt is conform de in de Regels en richtlijnen opgenomen criteria, op verzoek van de student, de geldigheidsduur voor een door haar te bepalen periode verlengen. In geval van bijzondere omstandigheden in de zin van artikel 7.51, tweede lid van de wet handelt de examencommissie conform het bepaalde hierover in artikel 7.10, vierde lid van de wet.

4.7.3 De in de op grond van 4.7.1 beperkte geldigheidsduur gaat in op 1 september van het studiejaar volgend op dat waarin het cijfer is behaald of de vrijstelling is verleend.

Artikel 4.8 **Inzagerecht en nabespreking**

4.8.1 Uiterlijk binnen dertig kalenderdagen na de bekendmaking van de uitslag van een schriftelijk tentamen en in ieder geval voordat de herkansing plaatsvindt, heeft de student recht op inzage en nabespreking van diens beoordeelde werk.

4.8.2 Binnen de in 4.8.1 genoemde termijn kan kennis worden genomen van de vragen en opdrachten van het desbetreffende tentamen, alsmede van de normen aan de hand waarvan de beoordeling heeft plaatsgevonden.

4.8.3 In de Studiegids of de digitale onderwijsleeromgeving wordt bekend gemaakt op welke wijze en op welk tijdstip de nabespreking van het tentamen plaatsvindt.

4.8.4 De examencommissie heeft de bevoegdheid te bepalen of de inzage en de nabespreking collectief dan wel individueel plaatsvinden.

4.8.5 De inzage en nabespreking geschieden op een door de examinator te bepalen plaats en tijdstip.

4.8.6 Indien de betrokkene aantoonbaar door overmacht verhinderd te zijn of te zijn geweest voor de inzage en de nabespreking dan wordt aan diegene een andere gelegenheid geboden, zo mogelijk binnen de in 4.8.1 genoemde termijn.

Artikel 4.9 **Vrijstelling van tentamens en/of praktische oefeningen**

De examencommissie kan de student op diens verzoek, gehoord de desbetreffende examinerator, vrijstelling verlenen van het afleggen van één of meer tentamens of van deelname aan praktische oefeningen, indien de student:

- een qua inhoud en niveau overeenkomstige onderwijseenheid van een universitaire of hogere beroepsopleiding heeft voltooid, dan wel
- aantoot door werk- of beroepservaring over voldoende kennis en vaardigheden te beschikken met betrekking tot de desbetreffende onderwijseenheid.

Het schriftelijk verzoek dient met redenen omkleed en voorzien te zijn van relevant bewijsmateriaal.

Artikel 4.10 **Examen**

4.10.1 De examencommissie reikt een getuigschrift uit wanneer blijkt dat het examen met goed gevolg is afgelegd.

4.10.2 De examencommissie kan zelf een tot het examen behorend onderzoek naar de kennis, het inzicht en de vaardigheden van de examinandus instellen en de uitkomsten daarvan beoordelen.

4.10.3 Het getuigschrift wordt niet uitgereikt dan nadat het College van Bestuur heeft verklaard dat aan de procedurele eisen (waaronder het voldoen aan de verplichting tot het betalen van collegegeld) voor de afgifte is voldaan. Per opleiding wordt één getuigschrift uitgereikt. Op het getuigschrift wordt vermeld dat de opleiding dan wel de afstudeerrichting is verzorgd door de Universiteit Leiden.

4.10.4 Overeenkomstig de regeling als bedoeld in artikel 7.11, derde lid, van de wet kan degene die aanspraak heeft op uitreiking van een getuigschrift de examencommissie verzoeken daartoe nog niet over te gaan mits de inschrijvingsduur voor de betreffende opleiding niet langer is dan de nominale studieduur plus één studiejaar.

4.10.5 Dit verzoek moet worden ingediend binnen vijf werkdagen nadat de student op de hoogte is gebracht van de uitslag van het examen. Bij dit verzoek geeft de student aan wanneer die het getuigschrift wil ontvangen.

4.10.6 De examencommissie kan het verzoek tevens inwilligen indien het niet inwilligen van het verzoek zal leiden tot een onbillijkheid van overwegende aard.

4.10.7 Aan het getuigschrift wordt een in het Nederlands en/of in het Engels gesteld supplement toegevoegd dat voldoet aan het Europese overeengekomen standaardformat, inclusief de grading table die van toepassing is voor de opleiding. Tezamen met het getuigschrift wordt een vertaling van het getuigschrift en een certificaat in het Latijn uitgereikt.

Artikel 4.11 **Graadverlening**

4.11.1 Aan degene die het examen met goed gevolg heeft afgelegd wordt de graad Master verleend met de toevoeging of Arts.

4.11.2 De verleende graad wordt op het getuigschrift van het examen aangetekend.

Artikel 4.12 **Judicia**

4.12.1 Aan de uitslag van een examen is een judicium verbonden.

4.12.2 Uitgangspunt voor de bepaling van het judicium is het gewogen gemiddelde van alle tentamens die tot het examen behoren, met uitzondering van die onderwijseenheden waarvoor vrijstelling is toegekend of die waarvoor slechts een bewijs van deelname is geregistreerd. Onderwijseenheden die bij andere opleidingen, waaronder buitenlandse, zijn gevolgd dienen te zijn goedgekeurd door de examencommissie.

4.12.3 Het gewogen gemiddelde van alle cijfers wordt bepaald door van elke onderwijseenheid het aantal studiepunten (EC) te vermenigvuldigen met het voor dat onderdeel toegekende cijfer, de uitkomsten hiervan op te tellen en het resultaat daarvan te delen door het aantal behaalde studiepunten.

4.12.4 Onverminderd het bepaalde in 4.12.6 en 4.12.7 wordt op het getuigschrift en op het diploma-supplement het predicaat 'cum laude' vermeld indien voor de voltijdopleidingen voldaan is aan de volgende eisen:

- het gewogen gemiddelde van alle onderwijseenheden is een 8,0 of hoger;
- voor de het eindwerkstuk van de masteropleiding is minimaal een 8,0 of hoger behaald;
- het examen is behaald binnen de nominale studieduur + 1 jaar;
- er zijn geen (gedeeltelijke) vrijstellingen voor het tweede deel van de lerarenopleiding : (Pedagogisch-didactisch handelen 2, Vakdidactiek 2, Vakdidactische verdieping, Keuzeruimte (tenzij niet van toepassing) en Praktijk 2).

Voor deeltijdopleidingen stelt de examencommissie overeenkomstige eisen naar rato van het aantal studie jaren van deze opleiding vast.

4.12.5 Onverminderd het bepaalde in 4.12.6 en 4.12.7 wordt op het getuigschrift en op het diploma-supplement het predicaat 'summa cum laude' vermeld indien voor de voltijdopleidingen voldaan is aan de volgende eisen:

- het gewogen gemiddelde van alle onderwijseenheden is een 9,0 of hoger;
- voor de het eindwerkstuk van de masteropleiding is minimaal een 9,0 of hoger behaald;
- het examen is behaald binnen de nominale studieduur;
- er zijn geen (gedeeltelijke) vrijstellingen voor het tweede deel van de lerarenopleiding: (Pedagogisch-didactisch handelen 2, Vakdidactiek 2, Vakdidactische verdieping, Keuzeruimte (tenzij niet van toepassing) en Praktijk 2).

Voor deeltijdopleidingen stelt de examencommissie overeenkomstige eisen naar rato van het aantal studie jaren van deze opleiding vast.

4.12.6 De examencommissie kan besluiten in andere, bijzondere gevallen een predicaat te verlenen, mits het gewogen gemiddelde niet meer dan 0,5 punt afwijkt van het in het vierde dan wel vijfde lid bepaalde. Daarbij valt te denken aan aspecten zoals de ontwikkeling die de student tijdens de opleiding heeft doorgemaakt, bepaalde uitzonderlijke prestaties die de student geleverd heeft in het eindwerkstuk of scriptie of andere relevante bijzondere omstandigheden.

4.12.7 Ingeval de student een ordemaatregel is opgelegd wegens een onregelmatigheid, fraude of plagiaat, als omschreven in de Regels en Richtlijnen, wordt geen predicaat verleend, tenzij de examencommissie anders beslist.

Artikel 4.13 **Vervolgopleiding**

De verleende graad geeft toegang tot de promotie.

Hoofdstuk 5 Toelating tot de opleiding per september 2026

Artikel 5.1 Bewijs van toelating

5.1.1 Een bewijs van toelating wordt door het ICLON Bestuur verstrekt indien de student voldoet aan de toelatingseisen zoals vastgelegd in artikel 5.2 of 5.3. In geval het College van Bestuur een maximum aantal voor de opleiding in te schrijven personen heeft vastgesteld, wordt een bewijs van toelating verstrekt wanneer is voldaan aan deze toelatingseisen en dat aantal niet wordt overschreden.

5.1.2 Het bewijs van toelating wordt aangevraagd volgens de regels als vastgelegd in de Regeling toelating masteropleidingen¹².

Artikel 5.2 Eisen toelating tot de opleiding

5.2.1 Tot de opleiding zijn toelaatbaar degenen die in het bezit zijn van (één van) de volgende graden (artikel 7.30b, eerste lid van de wet en 7.30c eerste lid):

Afstudeerrichting Religie en Levensbeschouwing*:

- de graad Nederlandse Universitaire Bachelor van de opleiding Religiewetenschappen/Religiestudies
- de graad Nederlandse Universitaire Bachelor Theologie/godgeleerdheid mits binnen opleiding kennis is opgedaan van niet-christelijke religies en van methodes en theorieën van de religiewetenschap die qua omvang vergelijkbaar is met de inhoud van de minor Religion in a Changing World.
- De graad van een Nederlandse universitaire bacheloropleiding van de Faculteit Geesteswetenschappen of van de Faculteit Sociale Wetenschappen én de Universiteit Leiden minor 'Religion in a Changing World' (of door Toelatingscommissie erkende equivalent) is afgerond. Is een van de genoemde bacheloropleidingen afgerond, maar geen religiewetenschappelijke minor, dan is de student toelaatbaar na het afronden van een pre-master van 30 EC met dezelfde inhoud als de 'Religion in a Changing World'.
- Een hbo-bacheloropleiding Leraar Godsdienst/Levensbeschouwing (tweedegraads onderwijsbevoegdheid na het met goed gevolg afgerond hebben van een pre-master van 60 EC waarin een eindwerkstuk is opgenomen.

* Bij een buitenlandse vooropleiding is een diploma-waardering nodig om na te gaan of de diploma's gelijkwaardig zijn aan het Nederlandse wo-niveau. Waardering van de relevante diploma's (door het Admission Office van de Universiteit Leiden) vindt automatisch plaats bij aanmelding. Een diplomawaardering van Nuffic is niet afdoende.

5.2.2 Ieder die niet voldoet aan de diploma-vereisten of de opgelegde premaster als genoemd in 5.2.1 kan een verzoek indienen bij de toelatingscommissie. De toelatingscommissie beoordeelt of de verzoeker kan worden toegelaten tot de opleiding.

¹² [Regeling toelating masteropleidingen](#)

Hiertoe beoordeelt de toelatingscommissie of de verzoeker over voldoende kennis, inzicht en vaardigheden beschikt op hetzelfde niveau als benoemd onder 5.2.1. Eventueel onder nader te stellen voorwaarden.

De toelatingscommissie beoordeelt, indien van toepassing, of de verzoeker voldoet aan de kwalitatieve toelatingseisen (selectie-eisen) als genoemd in 5.2.4.

Artikel 5.2.3 **Engels taal en Nederlands taal**

5.2.3.1 Ter nadere uitwerking van artikel 2.8 inzake de beheersing van de onderwijstaal dient de student die toegelaten wil worden voor een Engelstalige master te beschikken over één van de volgende diploma's of te voldoen aan

- Een diploma van een in het Engels onderwezen International Baccalaureate (of een IB diploma met "English A");
- Een diploma middelbaar of hoger onderwijs voltooid in Australië, Canada (met uitzondering van Franstalige opleidingen in Canada), Ierland, Malta, Nieuw Zeeland, Singapore, het Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten of Zuid-Afrika;
- Een diploma van een in het Engels onderwezen opleiding in het wetenschappelijk onderwijs voltooid aan een Nederlandse universiteit(WO);
- Een diploma van een in het Engels onderwezen vierjarige opleiding in het hoger beroepsonderwijs voltooid aan een Nederlandse hogeschool(HBO);
- Een VWO-diploma.

5.2.3.2 Indien de student die toegelaten wil worden niet voldoet aan de vereisten onder 5.2.3.1, kan het taalniveau worden aangetoond met een van de volgende tests:

- IELTS 6.5; waarbij iedere afzonderlijke deelscore minimaal een 6.0 bedraagt;
- Toefl (internet based) 90 waarbij iedere afzonderlijke deelscore minimaal 80 bedraagt;
- Cambridge English Exam C2 Proficiency, of C1 Advanced met overall score 191; waarbij iedere afzonderlijke deelscore 185 bedraagt;
- of het taalniveau aantonen met gelijkwaardige test.

Bij de aanmelding voor de opleiding mag de test niet langer dan twee jaar geleden zijn afgelegd.

5.2.3.3 Ter nadere uitwerking van artikel 2.8 inzake de beheersing van de onderwijstaal dient de student, voor wie Nederlands niet de moedertaal is, die toegelaten wil worden voor een Nederlandstalige master te beschikken over TUL-gevorderd. Het TUL examen wordt georganiseerd door de Universiteit Leiden. Met het Certificaat Nederlands als Vreemde Taal, niveau Educatief Startbekwaam kan eveneens worden voldaan aan de eis. Voor studenten voor wie het Nederlands niet de moedertaal is, maar die een opleiding in het voorbereidend of hoger onderwijs in het Nederlands heeft afgerond, is bovenstaande niet van toepassing.

Artikel 5.2.4 **Kwalitatieve toelatingseisen**

5.2.4.1 [*niet van toepassing*]

Artikel 5.2.5 **Capaciteitsbeperking**

5.2.5.1 *[niet van toepassing]*

Artikel 5.3 **Deficiënties**

5.3.1 Studenten die in het bezit zijn van een WO-bachelordiploma of een gelijkwaardig diploma, maar die nog maximaal 15 studiepunten aan deficiënties hebben, kunnen worden toegelaten tot de opleiding mits redelijkerwijs mag worden verwacht dat binnen redelijke termijn alsnog voldaan wordt aan de toelatingseisen.

5.3.2 Studenten die nog deficiënties hebben als bedoeld in 5.3.1 kunnen na toelating tot de opleiding deelnemen aan het onderwijs, maar geen examen of door het ICLON-bestuur bij zijn besluit tot toelating aan te wijzen tentamens afleggen.

5.3.3 Voor toelating als bedoeld onder 5.3.1 stelt de toelatingscommissie een inhaalprogramma met tentamengelegenheden vast.

5.3.4 Indien op grond van 5.3.1 een student wordt toegelaten tot de opleiding maken de tentamens die moeten worden afgelegd om alsnog aan de toelatingseisen te voldoen geen deel uit van het curriculum van de masteropleiding.

Artikel 5.4 **Premasters en educatieve module**

5.4.1 De opleiding heeft de volgende premasters ingericht om deficiënties weg te nemen: er wordt gebruik gemaakt van de premasters die zijn ingericht bij de Faculteit Geesteswetenschappen.

5.4.2 Informatie over de schakelprogramma's/premasters kan worden opgevraagd bij de studieadviseur van het ICLON.

5.4.3 De student aan wie de graad Bachelor of Master in het wetenschappelijk onderwijs is verleend en die voldoet aan de gestelde eisen inzake voldoende verwantschap, kan worden ingeschreven met alleen het oogmerk de educatieve module te volgen en af te ronden teneinde daarmee een beperkte tweedegraads bevoegdheid te behalen.

5.4.4 De educatieve module behoort tot de verantwoordelijkheid van de examencommissie van het ICLON.

Hoofdstuk 6 Studiebegeleiding en studieadvies

Artikel 6.1 Studievoortgangadministratie

6.1.1 Het opleidingsbestuur registreert de individuele studieresultaten van de studenten.

6.1.2 De student kan op elk gewenst moment zijn studieresultaten inzien in het studievoortgangssysteem.

Artikel 6.2 Introductie en begeleiding

De opleiding draagt zorg voor de introductie en de studiebegeleiding van de studenten.

Artikel 6.3 Begeleiding van de scriptie/het eindwerkstuk/het afstudeerverslag, eindwerk van de opleiding

6.3.1 De student maakt met de eerste beoordelaar een planning voor het de scriptie/het eindwerkstuk/het afstudeerverslag, eindwerk van de opleiding als bedoeld in 3.3.2. Deze planning is afgeleid van de studielast die voor deze onderwijseenheid in de Studiegids is vastgelegd.

6.3.2 In de planning bedoeld in 6.3.1 is tevens de frequentie van de begeleiding en de wijze waarop de begeleiding wordt gegeven vastgelegd.

Artikel 6.4 Topsport

Aan studenten die topsport bedrijven wordt de gelegenheid geboden hun studie zoveel als redelijkerwijs mogelijk is aan de eisen van hun sportieve bezigheden aan te passen. Om vast te stellen wie tot deze categorie behoren hanteert de opleiding de richtlijnen zoals opgenomen in de [Regeling Financiële Ondersteuning Studenten](#), deel III van het College van Bestuur.

Artikel 6.5 Handicap of chronische ziekte

Aan studenten met een handicap of met een chronische ziekte wordt de gelegenheid geboden hun studie, zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, aan de beperkingen die de handicap of chronische ziekte met zich meebrengt aan te passen. Deze aanpassingen worden zoveel mogelijk op de individuele functiebeperking van de student afgestemd, maar mogen de kwaliteit of moeilijkheidsgraad van een vak of het examenprogramma niet wijzigen.¹³

Artikel 6.6 Buitenlands verblijf en stage

Voor studenten die ten gevolge van een door de examencommissie goedgekeurd buitenlands studieverblijf of een goedgekeurde stage aantoonbare studievertraging zouden ondervinden, wordt een regeling getroffen om de vertraging zoveel mogelijk te beperken.

¹³ [Protocol studeren met een functiebeperking.](#)

Hoofdstuk 7 Evaluatie van het onderwijs

Artikel 7.1 Evaluatie van het onderwijs

Het onderwijs in de opleiding wordt als volgt geëvalueerd:

- **Cursusevaluaties**

Aan het einde van elk semester worden de gegeven curriculumonderdelen per cohort geëvalueerd. Voor vakdidactiek geldt dat de twee cohorten binnen een studiejaar samengevoegd worden. De evaluaties worden in de Opleidingscommissie besproken.

- **Panelgesprekken**

Tenminste een maal per jaar worden panelgesprekken met studenten gevoerd om de kwaliteit van het onderwijs te meten.

- **Programmaevaluatie**

Studenten worden tussentijds twee maal per jaar bevraagd met een korte evaluatie over het programma en na hun afstuderen bevraagd over het gehele programma.

Het opleidingsbestuur stelt de opleidingscommissie op de hoogte van de uitkomsten van de evaluatie.

- **Vakinhoudelijke evaluatie**

Studenten worden bevraagd over de kwaliteit van de vakinhoudelijke vakken en hoe deze passen binnen het programma.

Hoofdstuk 8 Slotbepalingen

Artikel 8.1 Wijziging

8.1.1 Wijzigingen van deze regeling worden door het ICLON Bestuur na voorafgaande instemming van de opleidingscommissie, afhankelijk van de betrokken onderwerpen, bij afzonderlijk besluit vastgesteld.

8.1.2 Wijzigingen in deze regeling die van toepassing zijn voor een bepaald studiejaar moeten voor de aanvang van dat studiejaar zijn vastgesteld en op de daarvoor bepaalde wijze zijn gepubliceerd. Hiervan kan uitsluitend worden afgeweken als een snellere invoering van een wijziging strikt noodzakelijk is en als daarbij de belangen van de studenten redelijkerwijs niet worden geschaad.

8.1.3 Een wijziging kan niet ten nadele van studenten van invloed zijn op enige beslissing welke krachtens deze regeling door de examencommissie is genomen ten aanzien van een student.

Artikel 8.2 Bekendmaking

Het opleidingsbestuur draagt zorg voor bekendmaking van deze regeling en van de regels en richtlijnen die door de examencommissie zijn vastgesteld, alsmede van elke wijziging van deze stukken via de universitaire website.

Artikel 8.3 Geldigheidsduur

De Onderwijs- en examenregeling geldt voor de duur van één studiejaar.

Artikel 8.4 Inwerkingtreding

De regeling is vastgesteld door het ICLON-Bestuur op 2 juni 2025.

Deze regeling treedt in werking op 1 september 2025.

Bijlage 3: Programmaoverzicht tweejarige educatieve master Mens- en Maatschappijwetenschappen, afstudeerrichting Religie- en Levensbeschouwing (2025-2026)

Semester	Studieonderdeel	Ec's	Leerdoelen	SLU/Werkvorm(en)	Toets-/beoord.vorm (antwoordmodel)	Beoordelaars	Eindkwalificaties ¹⁵
1	Tools and Theories in the Study of Religion: Historical, Cognitive and Social-scientific Approaches	10	<p>Knowledge, insight, and content-bound skills</p> <p>After successfully completing this course,</p> <ul style="list-style-type: none"> students can reflect on the fundamental epistemological assumptions of the study of religion and on broad strokes of the discipline's research history; students can identify the 'theorising logic' in theories on (aspects of) religion and reflect on the usefulness of theories; students can craft their own theories on aspects of religion in dialogue with existing theories and empirical material <p>Transferable skills</p> <p>After successfully completing this course,</p> <ul style="list-style-type: none"> students have refined their research skills, in particular their skills at carefully analyzing theoretical 	Seminar	The final mark is determined as the weighted average of the oral contributions in class (10 %), the Theory Paper (35 %), the Theorising Paper (40%), and the presentation at the mini-conference (15 %). To pass the course, students must obtain at a sufficient mark (5.5 or higher) as the weighted average of the three marks.	Diverse docenten	I.i; I.iii; I.iv; II.i; II.ii; III.i; IV.i; V.i; V.iii

¹⁴ Studenten uit de cohorten vóór 2023 ronden hun studie af met een overgangsprogramma dat als maatwerk vormgegeven zal worden. Het programma voor het 90EC programma staat in de studiegids op de website.

¹⁵ Zie art. 2.3 van deze OER.

			<p>arguments and at working creatively with theory;</p> <ul style="list-style-type: none"> • students have refined their cooperation skills, including their skills at giving and receiving good quality peer feedback; • students have refined their skills at writing well-argued, academic papers; and • students have refined their skills at oral discussion and oral presentation in English. 				
1	Religion on the Move: From Local Origins to Global Network	10	<p>Each student who completes the course will:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Develop interdisciplinary insight into the development of religions across time, diverse contexts, and within (trans)regional and (inter)national systems by combining research from religious studies, history, area studies, anthropology, sociology, and political science. • Develop comparative insight into the ways in which religions have moved and interacted historically—through migration, mission, expansion, pilgrimage, or syncretism/appropriation—and are currently moving 	-Seminar	<p>Practical Exercise: leading and moderating of a session: 0% Final Paper: 75% Oral Presentation: 25% The final mark for the course is established by determining the weighted average of the above: NOTE 1: As a part of the assessment students are required to assist with leading and moderating one of the seminar sessions. This is a practical exercise that is graded as either pass/fail and is not included in the final mark. Passing this element is, however, a pre-requisite for being allowed to write the final paper. Only the papers of those students</p>	Diverse docenten	I.ii; I.iii; I.iv; II.ii; III.i; IV.i

			<p>and interacting in a globalising world.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Develop a factual understanding of primary concepts and theories related to globalisation, modernisation, and migration. • Be able to discern some major patterns in the success or failure of religions– especially as these relate to issues of globalisation, modernisation, and migration <p>Transferable Skills</p> <ul style="list-style-type: none"> • Develop the highest level of academic communication skills – both oral and written. • Gain critical interdisciplinary skills through an analysis of complex global patterns using historical, ethnographical, sociological, and political science data and comparing the data with prominent concepts and theories. • Gain practical research skills such as locating and collecting existing research and working with primary data. 		<p>who pass this exercise will be graded.</p> <p>NOTE 2: in order to pass the course, students must receive a passing grade (5.5 or above) on both the Final Paper and Oral Presentation.</p>		
--	--	--	--	--	---	--	--

Masteropleiding Educatie in de Mens en Maatschappijwetenschappen 2025-2026

1	Religie, levensbeschouwing en burgerschap in het onderwijs	10	<ul style="list-style-type: none"> • hebben studenten kennis van de geschiedenis en organisatie van het onderwijs over religie, levensbeschouwing en burgerschap in Nederland, en kunnen ze deze kennis relateren aan de algemene inrichting van het Nederlandse onderwijsbestel en aan relevante maatschappelijke ontwikkelingen, zoals verzuiling en culturele pluriformiteit; • hebben studenten inzicht in de belangrijkste Nederlandse en internationale pedagogisch-didactische vakvisies op het onderwijsgebied religie en levensbeschouwing; • kunnen de studenten positie innemen in het debat over de doelen van burgerschapsvorming, waaronder de plek van religie en levensbeschouwing in het burgerschapscurriculum; • kunnen studenten de inhoudelijke kwaliteit van bestaande lesmethodes over religie en levensbeschouwing kritisch en systematisch onderzoeken en evalueren, 	Seminar	<p>Toetsing in dit vak bestaat uit zes deeltentamens:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Wekelijkse opdrachten (studenten maken minstens 7 van de 11 opdrachten). De wekelijkse opdrachten worden beoordeeld als voldaan/niet voldaan. -Mondelinge contributies in de klas, waaronder het leiden van de discussie van de literatuur in een van de sessies. Dit deeltentamen wordt becijferd en telt voor 10 % mee in het eindcijfer. -Synopsis over de vakvisies voor religie en levensbeschouwing (max 2500 woorden). Dit deeltentamen wordt becijferd en telt voor 25 % mee in het eindcijfer. -Burgerschapspaper (max 2000 woorden). Dit deeltentamen wordt becijferd en telt voor 20 % mee in het eindcijfer. Let op: Om het Burgerschapspaper te kunnen inleveren, is het een voorwaarde dat de Synopsis tijdig is ingeleverd. <p>Lesmateriaal: onderzoeksrapport (max 2000 woorden). Dit</p>	Diverse docenten	I.ii; I.iv; I.v; II.ii; III.i; III.iii; IV.i; V.ii;V.iii
---	--	----	---	---------	---	------------------	--

			<p>vanuit de principes van een religiewetenschappelijke vakvisie; en</p> <ul style="list-style-type: none"> • kunnen de studenten reflecteren op de relevantie voor het voortgezet onderwijs van de stof uit de religiewetenschappelijke vakken die ze op de universiteit hebben gevolgd <p>Transferable skills</p> <p>Na afronding van het vak hebben de studenten hun vaardigheden verbeterd wat betreft</p> <ul style="list-style-type: none"> -kritische analyse van beleidsdocumenten (van de nationale overheid, NGOs, en IGOs); -kritische analyse van onderwijsmateriaal; -leiden van discussies op academisch niveau; en -het formuleren van een beargumenteerde, wetenschappelijk gefundeerde eigen positie in een maatschappelijk debat. 		<p>deeltentamen wordt becijferd en telt voor 20 % mee in het eindcijfer.</p> <p>Let op: Om het Lesmateriaalonderzoeksrapport te kunnen inleveren, is het een voorwaarde dat de Synopsis tijdig is ingeleverd.</p> <p>-Toepassingspaper (max 2500 woorden). Dit deeltentamen wordt becijferd en telt voor 25 % mee in het eindcijfer. Let op: Om het Lesmateriaalonderzoeksrapport te kunnen inleveren, is het een voorwaarde dat de Synopsis tijdig is ingeleverd.</p>		
2	<p>Pedagogisch didactisch handelen 1 (PDH)</p> <p>Keuzebijeenkomsten: moet gedaan zijn</p>	7	<p>Studenten kunnen op een systematische en onderzoeksmatige manier praktijkervaringen analyseren vanuit pedagogische en didactische perspectieven,</p>	<p>-Hoorcollege -Werkcollege -Studiebegeleiding -Zelfstandige literatuurstudie</p>	<p>Naast het inleveren van het schriftelijke ontwikkeldossier word je gevraagd om dit in een gesprek mondeling toe te lichten en te</p>	Supervisor	I.iii, II.i, III.i,

	<p>3e periode van de opleiding van de student: formatief:(tussenproduct wordt opgenomen in eindproduct 2e periode van de opleiding van de student waarin feedback op tussenproduct is verwerkt)</p> <p>4e periode van de opleiding van de student: summatief</p>		<p>nieuwe voornemens en plannen formuleren, deze uitvoeren in de lespraktijk en opnieuw evalueren in een doorlopende leercyclus. Meer specifiek kan de student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Je kunt praktijkervaringen nauwgezet beschrijven en analyseren vanuit een pedagogisch-didactisch perspectief en de daaraan verbonden concepten; • Je kunt op een opbouwende manier feedback geven, vragen, ontvangen aan en van relevante anderen en deze gebruiken bij de formulering van nieuwe voornemens; • Je kunt voornemens formuleren, een nieuw ontwerp maken en uitvoeren en hierbij gebruik maken van de pedagogisch-didactische perspectieven en de daaraan verbonden concepten; • Je kunt toetsen of beoogde doelen zijn bereikt, en; • Je kunt de eigen visie op onderwijs en de eigen pedagogisch-didactische ontwikkeling verwoorden in relatie tot de eigen professionele identiteit, de schoolcontext, doelen van het (school)vak en 		<p>onderbouwen. In dit gesprek kan de supervisor verdiepende vragen stellen over je keuzes, aanpak en reflecties.</p> <p>Deze mondelinge toelichting is een vast onderdeel van de beoordeling. Ze helpt niet alleen om de inhoud goed te begrijpen, maar draagt ook bij aan het waarborgen van de eigenheid van je werk en het voorkomen van fraude of onrechtmatig gebruik van bijvoorbeeld AI-tools.</p>		
--	--	--	--	--	--	--	--

			<p>manieren waarop de student die doelen wil bereiken.</p> <p>Voor het begrijpen en analyseren van praktijk-ervaringen maakt de student gebruik van theorie die aangeboden wordt bij Vakdidactiek en Pedagogiek en van algemene theorieën op het gebied van:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Klassenmanagement; · Ontwerpen van onderwijs; · Motivatie; · Formatief evalueren en feedback; · Deze thema's zullen in elk geval aan bod komen tijdens de bijeenkomsten van PDH en dienen gebruikt te worden bij de video-analyse en evaluatie van de eigen lessen. 				
2	<p>Vakdidactiek 1(VD)</p> <p>3e periode van de opleiding van de student: formatief(lesontwerp 1) - moet gedaan zijn (tussenproduct wordt opgenomen in eindproduct 4e periode van de opleiding van de student waarin feedback op tussenproduct is verwerkt)</p>	4	<ul style="list-style-type: none"> • Je kunt de inhouden, denken en werkwijzen (vakperspectieven) van het schoolvak beschrijven. [schriftelijke communicatie, mondelinge communicatie] • Je kunt bestaande visies op het schoolvak herkennen en daarbij een eigen visie formuleren op het eigen schoolvak. [maatschappelijk bewustzijn, schriftelijke 	<p>-Werkcolleges -Zelfstudie -Uitproberen van lessen in de praktijk</p>	<p>Eindproduct Vakdidactiek 1*: beknopte beschrijving van de visie op het schoolvak, de opgebouwde vakdidactische praktijktheorie en lessen, zo mogelijk in de onderbouw, van de student. De informatie</p>	Vakdidacticus	<p>I.iv; II.iii; II.iv; II.v; III.ii; III.iii; V.ii</p>

	<p>4e periode van de opleiding: summatief</p>		<p>communicatie, mondelinge communicatie]</p> <ul style="list-style-type: none"> • Je gebruikt een repertoire van verschillende soorten leerdoelen voor bij het ontwerp van de eigen lessen en kan deze vertalen naar activerende taken. • Je ontwerpt met behulp van bestaand lesmateriaal (en ICT) en vakdidactische theorie vaklessen die passend zijn bij de leerlingen (qua niveau, inhoud, betekenis) en voert deze uit*. [digitale vaardigheid, onderzoeken, mondelinge communicatie] • Je gebruikt een repertoire van eenvoudige varianten van opbouw van activerende vaklessen. • Je zet verschillende middelen in om te evalueren in hoeverre doelstellingen van de vaklessen worden gerealiseerd en kan op basis hiervan zo nodig zijn handelen bijstellen. [analyseren, onderzoeken, reflecteren, oplossingen genereren] • Je hebt op basis van opgedane onderwijservaring en vakdidactische theorieën, een vakdidactische praktijktheorie ontwikkeld 		<p>over deze lessen bestaat uit:</p> <p>lesontwerp(en) en evaluatie-instrumenten, inclusief vakdidactische verantwoording**;</p> <p>evaluatieresultaten van leerlingen;</p> <p>video-opname van een les;</p> <p>vakdidactische analyse van een les met onderbouwde suggesties voor verbetering van de les.</p> <p>Zie voor de inhoud en specifieke opdrachten van het Eindproduct Vakdidactiek 1 de Syllabus Vakdidactiek 1 op BrightSpace.</p> <p>Voor de toetsing wordt de rubric vakdidacticus gebruikt.</p> <p>Zie voor de inleverdeadline van het product het deadline overzicht.</p>		
--	---	--	--	--	--	--	--

Masteropleiding Educatie in de Mens en Maatschappijwetenschappen 2025-2026

			<p>en gebruikt deze voor het verantwoorden van de vaklessen in de eigen schoolcontext. [analyseren, reflecteren, zelfstandig leren]</p> <ul style="list-style-type: none"> • Je formuleert en realiseert persoonlijke (leer-)voornemens op vakdidactisch gebied op basis van de ontwikkelde vakdidactische kennis en ervaringen. [reflecteren, zelfstandig leren] 		<p>*De vakdidacticus van het betreffende schoolvak zal een nadere, vakspecifieke instructie geven op het te schrijven vakdidactisch dossier.</p> <p>*NB. Voor de studenten van de tweejarige Master geldt dat zij in hun dossier onderbouwd beschrijven welke mogelijkheden zij zien om vakinhoudelijke elementen (behandeld tijdens de vakinhoudelijke colleges) te behandelen in hun lespraktijk.</p>		
2	<p>Pedagogiek</p> <p>3e periode van de opleiding van de student: Formatief (fase 1 van de eindopdracht) - mag ingeleverd worden voor feedback (niet verplicht).</p> <p>4e periode van de opleiding van de student: summatief</p>	4	<ul style="list-style-type: none"> • Je kunt een analyse maken van de dynamiek binnen de groep. • Je kunt het gedrag van leerlingen analyseren vanuit verschillende ontwikkelingsperspectieven en de context waarin zij functioneren. • Je kunt op basis van groeps- en gedragsanalyses onderwijsbehoeften formuleren en handelingsgerichte 	-Werkcollege -Zelfstandige literatuurstudie	<p>Paper: aan de hand van een systematische benadering wordt de groepsdynamiek en het gedrag van een leerling vanuit verschillende theoretische perspectieven geanalyseerd. Daarnaast reflecteren studenten op hun rol van pedagoog waarbij zij ook onderbouwen hoe zij bijdragen aan een inclusieve en kansrijke leeromgeving waarin leerlingen zich welkom,</p>	Diverse docenten	I.iv; II.iii; III.ii; IV.ii

			<p>adviezen ontwerpen die aansluiten bij de specifieke behoeften van leerlingen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Je kunt reflecteren op je rol als pedagoog en onderbouwen hoe je deze rol wilt vormgeven in je professionele praktijk. • Je kunt onderbouwen hoe jij en de school kunnen bijdragen aan het creëren van een inclusieve en kansrijke leeromgeving waarin leerlingen zich welkom, gerespecteerd en gewaardeerd voelen. • Je kunt benaderingen van kansengelijkheid benoemen en je handelen m.b.t diversiteit analyseren binnen deze benaderingen. • Je toont een respectvolle, open, nieuwsgierige houding ten aanzien van de achtergrond van leerlingen en kunt je eigen (voor)oordelen kritisch bevragen. • Je bent je bewust van het mogelijke effect van het uiten van (voor)oordelen door leerlingen onderling. 		<p>gerespecteerd en gewaardeerd voelen.</p> <p>De beoordeling van de paper vindt plaats op basis van een rubric.</p>		
--	--	--	--	--	--	--	--

Masteropleiding Educatie in de Mens en Maatschappijwetenschappen 2025-2026

2	<p>Praktijk 1</p> <p>Formatief: in de loop van 3e en 4e periode van de opleiding van de student</p> <p>Einde periode 4: summatief</p>	15	<ul style="list-style-type: none"> • Je bent in staat om met name voor leerlingen in het tweedegraadsgebied activerend vakonderwijs voor te bereiden, uit te voeren en te evalueren, leerlingen te begeleiden, leerstof te ontwikkelen en in de schoolorganisatie te participeren. • Je bent in staat een veilige leeromgeving voor deze leerlingen tot stand te brengen. • Je bent in staat deze leerlingen te helpen de basiskennis en principes van het schoolvak eigen te maken en hen vertrouwd te maken met de manier waarop deze kennis en principes worden gebruikt in het dagelijkse leven en in de wereld van het werken. 	<p>-Studiebegeleiding</p> <p>-Stage</p>	<p>Toetsing en beoordeling van Praktijk 1 gebeurt op basis van 360° feedback (inhoud en specifieke opdrachten staan vermeld in de Syllabus, onderdeel Praktijk 1) en een beoordelingsgesprek. Op basis van informatie over het functioneren van de student in de praktijk (van leerlingen, begeleiders op school SO/WPB, schoolleiding) formuleert de supervisor een eendoordeel dat in het beoordelingsgesprek van Praktijk 1 met de begeleider op school (SO/WPB) en de student wordt besproken. De beoordeling vindt plaats aan de hand van alle rubrics, behalve die van vakdidactisch onderzoeker. Materialen en instructie voor beoordeling zijn te vinden op Brightspace (Praktijk course) of via de volgende link: https://www.universiteit leiden.nl/iclon/lo/informatie-voor-scholen/begeleiding-en-beoordeling-praktijk</p> <p>Zie voor de inleverdeadline van het</p>	<p>Op basis van informatie over het functioneren van de student in de praktijk (van leerlingen, begeleiders op school (SO/WPB), schoolleiding) formuleert de supervisor een eendoordeel dat in een gesprek met de begeleider op school (SO/WPB) en de student wordt besproken.</p>	<p>II.iii; II.iv; II.v. III.ii; IV.ii; V.ii; V.iii</p>
---	---	----	--	---	---	--	--

Masteropleiding Educatie in de Mens en Maatschappijwetenschappen 2025-2026

					product het deadline overzicht.		
--	--	--	--	--	---------------------------------	--	--

	Jaar 2 van de opleiding ¹⁶						
Semester	Studieonderdeel	Ec's	Leerdoelen	SLU/Werkvorm(en)	Toets-/beoord.vorm (antwoordmodel)	Beoordelaars	Eindkwalificaties ¹⁷
1	Praktijk 2	15	<ul style="list-style-type: none"> • Je bent in staat om met name voor leerlingen in het eerstegraadsgebied activerend vakonderwijs voor te bereiden, uit te voeren en te evalueren, leerlingen te begeleiden, leerstof te ontwikkelen en in de schoolorganisatie te participeren. • Je bent in staat een veilige leeromgeving voor deze leerlingen tot stand te brengen. • De student is in staat deze leerlingen te helpen de basiskennis en principes van het schoolvak eigen te maken en hen vertrouwd te maken met de manier waarop deze kennis en 	-Studiebegeleiding -Zelfstandige literatuurstudie -Stage	Toetsing en beoordeling van Praktijk 2 gebeurt op basis van 360° feedback (inhoud en specifieke opdrachten staan vermeld in de Syllabus, onderdeel Praktijk 2) en een beoordelingsgesprek. Op basis van informatie over het functioneren van de student in de praktijk (van leerlingen, begeleiders op school (SO/WPB), schoolleiding) formuleert de supervisor een eendoordeel dat in het beoordelingsgesprek van Praktijk 2 met de begeleider op school (SO/WPB) en de student wordt besproken. De	Zie studiegids	II.ii, II.iii, IV.ii IV.iv, V.ii

¹⁶ Studenten uit de cohorten vóór 2023 ronden hun studie af met een overgangsprogramma dat als maatwerk vormgegeven zal worden. Het programma voor het 90EC programma staat in de studiegids op de website.

¹⁷ Zie art. 2.3 van deze OER.

Masteropleiding Educatie in de Mens en Maatschappijwetenschappen 2025-2026

			principes worden gebruikt in het dagelijkse leven en in de wereld van het werken.		beoordeling vindt plaats aan de hand van alle rubrics, behalve die van vakdidactisch onderzoeker. Materialen en instructie voor beoordeling zijn te vinden op Brightspace (Praktijk course) of via de volgende link: https://www.universiteititleiden.nl/iclon/lo/informatie-voor-scholen/begeleiding-en-beoordeling-praktijk		
1	Pedagogisch-didactisch handelen 2	3	<ul style="list-style-type: none"> • praktijkervaringen nauwgezet beschrijven en analyseren vanuit een pedagogisch-didactisch perspectief en de daaraan verbonden concepten; • op een opbouwende manier feedback geven, vragen, ontvangen aan en van relevante anderen en deze gebruiken bij de formulering van nieuwe voornemens; • voornemens formuleren, een nieuw ontwerp maken en uitvoeren en hierbij gebruik maken van de 	-Werkcollege -Intervisie -Zelfstudie	Toetsing vindt plaats op grond van een beknopt ontwikkeldossier en middels een presentatie (en bijbehorend gesprek met de supervisor en een of meer begeleiders van school) waarin de eigen visie op onderwijs, onderwijsvoorbereiding en -uitvoering, de eigen pedagogisch-didactische ontwikkeling en plan voor verdere ontwikkeling wordt beschreven, geanalyseerd en geëvalueerd. Inhoud en	Diverse docenten	

			<p>pedagogisch-didactisch perspectieven en de daaraan verbonden verbonden concepten;</p> <ul style="list-style-type: none"> • toetsen of beoogde doelen zijn bereikt, en • de eigen visie op onderwijs en de eigen pedagogisch-didactische ontwikkeling verwoorden in relatie tot de eigen professionele identiteit, de schoolcontext, doelen van het (school)vak en manieren waarop de student die doelen wil bereiken. <p>Hierbij verwachten we dat je aandacht hebt voor situaties en processen op macro-, meso- en microniveau, en verbindingen kan leggen tussen deze verschillende niveaus. Er komt bovendien steeds meer aandacht voor het zien van en inspelen op verschillen: verschillen tussen leerlingen, tussen verschillende contexten, en ook tussen de verschillende rollen die jij als docent in wilt en kunt nemen.</p> <p>Verder wordt verwacht dat je steeds meer in staat bent om op een onderzoeksmatige manier naar de onderwijspraktijk te kijken; in de eerste plaats naar de eigen lespraktijk, maar daarbij steeds</p>		<p>specifieke opdrachten staan vermeld in de syllabus. Zie voor de inleverdeadline van het product het deadline overzicht en de Syllabus.</p>		
--	--	--	---	--	---	--	--

			<p>meer oog hebbend voor de grotere context en de samenwerking met collega's hierin.</p> <p>Voor het begrijpen en analyseren van praktijkervaringen maak je gebruik van theorie die aangeboden wordt bij Vakdidactiek 2 en van theorie uit de verschillende thema's die aangeboden worden in de BS-course "Kennisbasis". Bij elk van deze thema's zijn specifieke leerdoelen geformuleerd. Ook deze zijn terug te vinden in de Brightspacecourse "Kennisbasis".</p>				
1	Vakdidactiek 2 Godsdienst en Levensbeschouwing	5	<ul style="list-style-type: none"> • Je bent in staat vakperspectieven te herkennen, te benoemen en te gebruiken in lessen. [analyseren, schriftelijke communicatie, mondelinge communicatie] • Je kunt een samenhangende serie vaklessen ontwerpen en geven*. [onderzoeken, oplossingen genereren, projectmatig werken, mondelinge communicatie] • Je hebt een didactisch repertoire ontwikkeld van complexe varianten van activerende lessen. 	Werkcolleges Zelfstudie Uitproberen van lessen in de praktijk	Eindproduct Vakidactiek 2: beknopte beschrijving van de visie op het schoolvak, de opgebouwde vakdidactische praktijktheorie en een samenhangende serie lessen (van 3-5 lessen) in de bovenbouw, van de student. De informatie over de samenhangende lessenserie bestaat uit: -lesontwerpen en evaluatie-instrumenten, inclusief vakdidactische verantwoording van lessen afzonderlijk en hun onderlinge samenhang; -evaluatieresultaten van leerlingen;	Zie studiegids	I.i, I.ii, I.iii, II.i, II.iii, II.iv, III.i,III.iii,III.iv, IV.1, IV,ii. V.i,V.v

			<p>[zelfstandig leren, digitale vaardigheid]</p> <ul style="list-style-type: none"> • Je kent opvattingen over inrichting van het betreffende schoolvak en kan hierover een onderbouwde mening geven en deze vertalen naar zijn onderwijspraktijk. [maatschappelijk bewustzijn, onderzoeken, schriftelijke communicatie, mondelinge communicatie, oplossingen genereren] • Je hebt op basis van opgedane ondervinding en vakdidactische theorieën, een vakdidactische praktijktheorie ontwikkeld en kan deze gebruiken voor het verantwoorden van de gegeven lessen in de eigen schoolcontext en voor het formuleren en realiseren van persoonlijke (leer-)voornemens op vakdidactisch gebied. [zelfstandig leren, onderzoeken, analyseren, reflecteren] <p> * NB. Voor de studenten van de tweejarige Educatieve master geldt dat zij in staat zijn te beoordelen op welke wijze de vakinhoud (behandeld bij de vakinhoudelijke colleges) wel of</p>		<p>-video-opname van 1 les; -vakdidactische analyse van de lessen met onderbouwde suggesties voor verbetering van de les.</p> <p>Zie voor de inhoud en specifieke opdrachten van het Eindproduct Vakdidactiek 2 de Syllabus Vakdidactiek 2 op BrightSpace. Voor de toetsing wordt de rubric vakdidacticus gebruikt.</p>		
--	--	--	---	--	---	--	--

Masteropleiding Educatie in de Mens en Maatschappijwetenschappen 2025-2026

			niet vertaald kan worden naar de te ontwerpen lessen voor het schoolvak.				
1	Vakdidactische verdieping	5	<ul style="list-style-type: none"> • Je kunt voor een (vakdidactisch) onderwerp uit je eigen onderwijspraktijk een passende onderzoeksopzet ontwerpen. • Je kunt voor een (vakdidactisch) onderwerp een onderzoek uitvoeren waarbij je met behulp van verzamelde data de onderzoeksvraag beantwoordt. • Je kunt op basis van uitkomsten implicaties voor het verbeteren van je eigen onderwijspraktijk benoemen. 	<p>-Hoorcolleges -Zelfstandige (literatuur)studie: bestuderen literatuur, praktijkverkenning, ontwerp materialen en plan van aanpak, verslaglegging</p> <ul style="list-style-type: none"> • Overig: uitvoeren dataverzameling in de praktijk 	<p>Vakdidactische these (artikelvorm): verslag van de vakdidactische verdieping. Hierbij wordt de rubric vakdidactisch onderzoeker gebruikt. Zie voor specifieke inhoud, werkwijze en opdrachten de Syllabus Vakdidactische Verdieping op BrightSpace.</p> <p>Het eindproduct voor Vakdidactische verdieping wordt middels Turnitin gecontroleerd op plagiaat</p>	Zie studiegids	I.i, I.ii, I.iii, II.i, II.iii, II.iv, III.i,III.iii,III.iv, IV.1, IV,ii, V.i,V.v
	Thesis Seminar Educational Master in the Humanities and Social Sciences	0	<p>Knowledge, insight, and content-bound skills After successfully completing the Thesis Seminar Education in the Social Sciences and Humanities students have demonstrated their ability to formulate a research problem regarding a chosen topic, to set up a research design employing the most suitable methods and theories from the study-of-religion toolbox, and to carry out and report on their research according to the</p>	-Seminar with mandatory attendance.	<p>Students are required to hand in a number of small assignments (thesis idea, analysis of sample article, and chapter-by-chapter outline) and to present on their thesis subject in class. Each of these assignments is graded passed/failed.</p>	Zie studiegids	

Masteropleiding Educatie in de Mens en Maatschappijwetenschappen 2025-2026

			standards of the study of religion.				
1	Innovaties op school	2	<ul style="list-style-type: none"> • Je kunt op een onderzoekmatige manier een verkenning uitvoeren rondom een onderwijsinnovatie op school, onder andere door gesprekken met verschillende actoren in de school. • Je kunt met behulp van (aangereikte) theoretische perspectieven factoren beschrijven die van invloed zijn op processen en uitkomsten van de gekozen onderwijsinnovatie • Je kunt verbanden leggen tussen een onderwijsinnovatie, schoolbeleid, landelijk onderwijsbeleid en visies op leren en onderwijzen. 	Werkcolleges en gesprekken op school Zelfstandige literatuurstudie	Toetsing vindt plaats via het becijferen van een mondelinge presentatie, zie de syllabus voor de uitwerking hiervan en het rubric.	Zie studiegids	I. iv, II.i, III.i,
1	Pedagogiek 2	2	<ul style="list-style-type: none"> • Je kunt analytisch en kritisch kijken naar je eigen handelen met betrekking tot een pedagogische thema (micro niveau). • Je kunt analytisch en kritisch kijken naar het schoolbeleid rondom dit thema (Meso niveau) • Je kunt analytisch en kritisch kijken naar de landelijke ontwikkelingen 	-Werkcollege en verdieping op school	Toetsing vindt plaats via het becijferen van een mondelinge presentatie, zie de syllabus voor de uitwerking hiervan en het beoordelingsformulier.	Pedagoog	

Masteropleiding Educatie in de Mens en Maatschappijwetenschappen 2025-2026

			gerelateerd aan dit thema (macroniveau).				
1	Vakdidactische verdieping 2		<ul style="list-style-type: none"> • Je kunt een aantoonbare bijdrage leveren aan verbetering van praktijk en/of theorie met een bredere impact dan de eigen lespraktijk (met collega-docenten, in de bredere schoolsetting of op landelijke niveau) • Je kunt argumenteren waarom de gekozen aanpak al dan niet heeft bijgedragen aan het behalen van je doelen. 	-Werkcollege -Zelfstandige literatuurstudie	De toetsing van dit studieonderdeel vindt plaats door het becijferen van een schriftelijk verslag met behulp van een rubric.	Vakdidacticus	I.i, I.ii, I.iii, II.i, II.iii, II.iv, III.i,III.iii,III.iv, IV.1, IV,ii, V.i,V.v
2	Reflectie op het schoolvak levensbeschouwing en religie	5	<ul style="list-style-type: none"> • kunnen studenten hun identiteit als vakdocent levensbeschouwing en religie articuleren in relatie tot centrale posities in het vormingstheoretisch debat; en • kunnen studenten een vakleerplan ontwerpen die aansluit bij de eigen vakvisie, het landelijke curriculum en de context van de eigen school. 	-Werkcollege Bij deze cursus geldt een aanwezigheidsplicht. Studenten die meer dan een sessie hebben gemist, kunnen het vak niet voltooien.	Toetsing in deze cursus bestaat uit drie deeltentamens: 1. Mondelinge contributies in de colleges, incl. korte presentaties over de literatuur. Dit deeltentamen wordt becijferd en telt mee voor 20 % in het eindcijfer. 2. Paper over vormingstheorie en doelen van het vakgebied L&R (max 2000 woorden). Dit deeltentamen wordt becijferd en telt mee voor 40 % in het eindcijfer. 3. Vakleerplan voor een of meerdere leerjaren van de havo-/vwo-bovenbouw (max 2000 woorden). Dit	Zie studiegids	

					deeltentamen wordt becijferd en telt mee voor 40 % in het eindcijfer. Let op: het Vakleerplan kan alleen worden ingeleverd als de Paper over vormingstheorie en doelen van het vakgebied L&R tijdig is ingeleverd.		
2	MA Thesis Religious Studies	15	<p>After successfully completing the MA Thesis and the MA Thesis Seminar,</p> <ul style="list-style-type: none"> students have gained a solid overview of a self-chosen topic of considerable scope within the study of religion; and students have demonstrated their ability to formulate a research problem regarding the chosen topic, to set up a research design employing the most suitable methods and theories from the study-of-religion toolbox, and to carry out and report on their research according to the standards of the study of religion. <p>Transferable skills After successfully completing the MA Thesis and the MA Thesis Seminar,</p> <ul style="list-style-type: none"> students have demonstrated their ability to integrate knowledge and handle complexity, to draw conclusions 	Individual supervision.	<ul style="list-style-type: none"> Assessment criteria master thesis Regulations concerning the procedure surrounding the master's thesis Please note that the grade of the MA Thesis can only be registered after succesful completion of the Thesis Seminar and Job Market Orientation. 	Zie studiegids	

			<p>concerning the reliability of information provided by available sources, and to offer suggestions for further research;</p> <ul style="list-style-type: none"> • students have demonstrated their ability to communicate conclusions of their research, as well as the knowledge and rational underpinning of these conclusions, clearly and unambiguously, in written, academic English; • students have refined their research skills, including their skills at formulating an independent research problem, at locating both primary and secondary sources, and at identifying the most suitable methods and theories to tackle the problem at hand; • students have demonstrated their ability to work independently and disciplined on an individual research project of considerable size and bringing it to a successful conclusion within a set time limit; and • students have refined their skills at responding constructively to feedback from their supervisor. 				
--	--	--	--	--	--	--	--

Masteropleiding Educatie in de Mens en Maatschappijwetenschappen 2025-2026

	Keuzeruimte (10 EC): Religiewetenschappelijk keuzevak of (onderzoeks)stage,	10	Educatieve Master Religie en Levensbeschouwing (Master 2025-2026) - Studiegids - Universiteit Leiden	Zie studiegids	Zie studiegids	Zie studiegids	Zie studiegids
--	--	----	--	----------------	----------------	----------------	----------------